

צא ס"ד: תתאה גבר בבישול ובצלי, וביאור גדר דין זה

1. חום יס"ב בכ"ר ונוזל והוא תתאה אוסר **בכולו** כי הנוזל מפזר את האיסור בכל: ב"י בשם הר"ן שלא כרא"ה שאוסר כדי נטילה. **כגון בשר קר שנפל לתוך חלב חם כ"ר צריך 60 בחלב נגד כל הבשר.**

מקור: בית יוסף סימן צא

וכתב הר"ן בפרק הנזכר (מא: ד"ה גרסינן) שהרא"ה (ב"ד ש"א כא. ד"ה ודין) פירש דכי אמרינן צונן לתוך חם אסור ואמרינן נמי **דבשר צונן שנפל לתוך חלב רותח אסור היינו דבעי נטילת מקום** והביא ראיה מפרק כיצד צולין. והר"ן דחה ראייתו ואמר **דהתם בצלי אבל במבושל כולו אסור וכן דעת הרשב"א** בתורת הבית (הקצר שם ה:) וכן נראה מדברי הרמב"ם בפ"ט מהלכות מאכלות אסורות (הי"ז) דצונן לתוך חם הכל אסור.

2. **בשר נבלה קר שנפלה בקדרה על כשרה פעמים שנידון כבישול ואוסרת בכולה ופעמים שנידון כצלי ואוסר כדי נטילה:**

- אם הכשרה משוקעת כולה ברוטב ונפה עליה הטריפה, הטריפה אוסרת בכל
- אבל אם הכשרה כולה מעל הרוטב נאסרת כדי נטילה.
- אם חציה בתוך הרוטב מח' רש"י ור"י. לר"י נחשב ככולה בתוך ולרש"י ככולה בפנים.

מקור:

שולחן ערוך הלכות תערובות סימן קה סעיף ג

נפל איסור חם לתוך היתר חם דכלי ראשון, או אפילו איסור צונן לתוך היתר חם, הכל אסור דתתאה גבר על העליון ומחממו עד שמפליט בתחתון ...

שולחן ערוך הלכות תערובות סימן קה סעיף ד

במה דברים אמורים, כשנפל לתוך התבשיל, מפני שהרוטב מוליך פליטת האיסור ומערבו בכל התבשיל.

אבל איסור, בין חם בין קר, שנפל על הצלי שאצל האש, אינו אוסר אלא כדי נטילה, שהוא כעובי רוחב אצבע. ....

וכן אם נפל איסור על חתיכה שבקדרה שהיא חוץ לרוטב, ... אינו אוסר אלא כדי נטילה. אבל אם היא ברוטב, לרש"י (כולה ולר"י) אפילו מקצתה, ..., הרוטב מפעפע הטעם ומערבו ונכנס בכולו.

3. וכל זה בחתיכה עם חתיכה אבל דבר צלול כגון דם שנפל על חתיכה: **בצלי נאסר כדי נטילה אבל**

בקדרה והכשרה כולה חוץ לרוטב

ש"ך סימן צב סעיף ב

דכתבו הט"ו ר"ס ע"ו דדם שנטף על הצלי שאצל האש אינו אוסר אלא בכדי נטילה עכ"ל דדם לאו איסור שמן הוא כדמוכח בכמה דוכתי א"נ יש לחלק כמ"ש הר"ן ס"פ כ"ה וז"ל: "ה"מ בחום של צלי וכיוצא בו אבל חתיכה זו כיון שעומדת בקדירה מתוך שיש בה הבל ולחלוחית החלב מתפשט בכולה אף על פי שהיא חוץ לרוטב".

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צא

... או חלב צונן לתוך בשר רותח, הכל אסור, משום דתתאה גבר.

ש"ך יורה דעה סימן צא סק"ה

ה (פמ"ג) הכל אסור. אם אין ס' ודוקא שנפל לתוך בשר רותח שמונח בקדירה, אבל לא על בשר רותח צלי חוץ לקדירה לדעת הטור ולדידן בכל ענין אסור עד ס' וכמ"ש בסי' צ"ב סוף ס"ק ג' ובסי' ק"ה ע"ש:

שולחן ערוך סימן קה סעיף ה

במה דברים אמורים שאין הצלי אוסר אלא כדי נטילה, ... , דבר כחוש שאין בו כח לפעפע בכל החתיכה; אבל גדי שמן שצלאו בחלבו, אם אין בכל הגדי ששים כנגד כל החלב שבו, אסור לאכול אפילו מראש אזנו, שכיון שהוא שמן מפעפע בכולו. ...

הגה: וי"א דאין אנו בקיאין איזה מיקרי כחוש או שמן, ויש לאסור בכל ענין עד דאיכא ס' (הגהת ש"ד והג"מ פט"ו ואו"ה וסמ"ק ואגור בשם מהרי"ל). ואפילו איכא ס', צריך נטילת מקום (ארוך), והכי נהוג.

4. חלב חם נשפך על השיש והניח קדרה בשרית כ"ר רותחת על החלב.

תשובה: התבשיל הבשרי מותר והקדרה צריכה הכשרה.

מקור: רמ"א סימן צב סעיף ז

ואם נשפך חלב או שאר איסור רותח על גבי קרקע, והעמידו עליו קדירה חמה; אם מה שנשפך אינו אצל האש, לא הוי רק כלי שני, ולכן הקדירה אסורה, דבולע קצת, והתבשיל מותר, דתתאי גבר. (הגהת ש"ד סימן כ"ה).

5. ש"ך סימן צב סעיף ז

והתבשיל מותר. וכתב מהרש"ל ... דאם הקדרה היא רותחת מחמת האש (פי' שהיא על האש) אפילו התבשיל אסור אם אין ס' נגד מה שתחתיו ומשמע מדברי מהרש"ל שם דאפי' הנשפך הוא צונן אסור כיון שהקדרה מרתחת מחמת חום האש ... : (סיר הבשרי על האש וחלב קר תחתיו. כיצד? לא ככ מובן המציאות. היום אפשרי כגון שיש גוף חימום בסיר הבשרי או מזלג חשמלי וחלב קר תחתיו).

פרי מגדים משבצות זהב סימן צא סק"ז

והוא מהר"ן שכל שעומד על האש לא שייך ביה תתאה ועילאה והוה כשניהם חמין

6. **בשר רותח שנפל לתוך חלב צונן שעל האש?**

פרי מגדים משבצות זהב סימן צא סק"ז **מסתפק ונוטה להקל וכן דעת החו"ד סק"ה**
... **קדירה צוננת על האש ונפל לתוכה חם מכלי ראשון** מה יוסיף תת כח **שעומד על האש כיון**
דקר הוא אלא שמדברי ת"ח יראה להדיא שמפרש אף בעומד קדירה קרה אצל האש ונפל לתוכה
חם מכלי ראשון כח האש שולט בה ואין מניח להתקרר. ...

7. **זה נשאר בחמימותו וזה בקרירותו כגון צונן בצד חם**

שולחן ערוך סימן קה סעיף ג

הג"ה: ואם הניחה זה אצל זה, אם שניהם חמים מחום כלי ראשון, הכל אסור. ואם האחד צונן,

ההיתר צריך קליפה במקום שנגע (ארוך כלל כ"ט ד"ב והגהת ש"ד)

ביאור הגר"א סימן קה סעיף ג

(יט) ואם האי' כו'. כמו חם לתוך צונן כיון דלא שייך תתאה גבר :

נראה שהמהרש"ל חולק וסובר שזה כתתאה חם כי דינו כאיסור מליח והיתר תפל ולכן אם

האסור חם ליד היתר צונן אוסר בכולו אבל אם האיסור צונן וההיתר חם כ"ק.

מבואר שכדי שהאיסור יבליע בכל ההיתר צריך שיהיה בדוקא תתאה, אבל כשהחם עליון או

אפילו אם הוא בצדו של הצונן אזי אף שאינו מתקרר מן הצונן מ"מ אינו יכול להבליע בכולו

מדאינו מחממו כתתאה חם.